

Projekt finansowany z budżetu państwa
realizowany przez Powiat Wolsztyński.

PORADNIK

Niezdolność do pracy - kiedy mogę liczyć na pomoc Państwa?

**FUNDACJA
HONESTE VIVERE**

ul. Amałowicza – Tatar 7,
04-474 Warszawa

www.honestevivere.org

[fundacjahonestevivere](https://www.facebook.com/fundacjahonestevivere)

+48 22 379 75 40

fax: +48 22 349 26 20

kontakt@honestevivere.org

Niezdolność do pracy - definicja

Niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Jakie warunki należy spełnić, aby uzyskać rentę?

By uzyskać rentę z tytułu niezdolności do pracy należy, prócz bycia osobą niezdolną do pracy, spełnić również warunek związany wiekiem i stażem ubezpieczenia i tak należy wykazać:

- **1 rok stażu ubezpieczenia** – jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat,
- **2 lata stażu ubezpieczenia** – jeżeli niezdolność do pracy powstała między 20 a 22 rokiem życia,
- **3 lata stażu ubezpieczenia** – jeżeli niezdolność do pracy powstała między 22 a 25 rokiem życia,
- **4 lata stażu ubezpieczenia** – jeżeli niezdolność do pracy powstała między 25 a 30 rokiem życia,
- **5 lat stażu ubezpieczenia** – jeżeli niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 30 lat, przy czym okres ten musi przypadać w ciągu ostatnich 10 lat przed dniem, w którym złożono wniosek o rentę, lub przed dniem, w którym powstała niezdolność do pracy;

Ważne!

Jeśli niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 30 lat, nie trzeba posiadać 5 lat w 10 latach przed zgłoszeniem wniosku lub powstaniem niezdolności do pracy, jeśli osoba jest całkowicie niezdolna do pracy oraz udowodniła łącznie 25 lat składkowych dla kobiet i 30 lat składkowych dla mężczyzn.

Czy prawo do emerytury ma wpływ na prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy?

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie przysługuje, jeżeli osoba wnioskująca ma ustalone prawo do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub spełnia warunki do uzyskania emerytury.

Renta z tytułu niezdolności do pracy - rodzaje

Wyróżniamy 3 rodzaje rent z uwagi na niezdolność do pracy:

- **rentę stałą** – jeśli dana osoba nie rokuje na odzyskanie zdolności do pracy;
- **rentę okresową** – jeśli istnieją rokowania, że osoba może odzyskać zdolność do pracy;
- **rentę szkoleniową** – jeśli zostaną spełnione warunki do renty z tytułu niezdolności do pracy, jednak orzeczono, że celowe jest przekwalifikowanie zawodowe z uwagi na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie.

Renta okresowa – jak długo?

Czas trwania renty jest ściśle określony w decyzji jednakże istnieje możliwość by ją przedłużyć pod warunkiem złożenia ponownego wniosku, a lekarz orzecznik ZUS lub komisja lekarska nadal uzna, że dana osoba jest niezdolna do pracy.

Renta szkoleniowa

Renta szkoleniowa przysługuje jeśli osoba utraciła zdolność do wykonywania konkretnej pracy w konkretnym zawodzie, jednak po uzyskaniu innych kwalifikacji mogłaby nadal pracować.

Renta szkoleniowa na jaki okres?

Rentę szkoleniową przyznawana jest na okres 6 miesięcy, jednakże na wniosek starosty można ten okres skrócić lub wydłużyć. Maksymalny czas jej obowiązywania to okres 36 miesięcy.

Skrócenie prawa do renty szkoleniowej może nastąpić jeśli starosta powiadomi organ o tym, że:

- danej osoby nie można przekwalifikować do innego zawodu,
- lub osoba taka nie chce poddać się przekwalifikowaniu.

Od kiedy przysługuje renta?

Prawo do renty przysługuje od dnia spełnienia kryteriów ustalonych w ustawie, jednakże jej otrzymanie następuje po złożeniu wniosku. Dla wypłaty świadczenia istotny jest dzień złożenia wniosku a nie dzień wydania decyzji, w przypadku wydania decyzji pozytywnej renta zostanie wyrównana za okres od dnia złożenia wniosku do dnia decyzji.

Nie spełniam warunków do renty z tytułu niezdolności do pracy, co teraz?

Jeżeli nie możesz pracować ze względu na stan zdrowia, lecz nie spełniasz warunków do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy może zostać Ci przyznana renta socjalna.

Więcej informacji na temat renty socjalnej oraz warunków jej otrzymania znajduje się na kolejnej stronie.

Renta socjalna - warunki

1. Pełnoletniość: ukończone 18 lat, lub kobieta po ukończeniu 16 lat, która wyszła za mąż.
2. Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS / komisji lekarskiej ZUS o całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:
  - przed ukończeniem 1 roku życia, w trakcie nauki (także podczas wakacji lub urlopu dziekańskiego) w szkole lub szkole wyższej
  - przed ukończeniem 25 lat, w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Dokumenty niezbędne do uzyskania renty socjalnej:

1. Wypełniony wniosek o rentę socjalną,
2. zaświadczenie ze szkoły lub uczelni, potwierdzający okres nauki,
3. zaświadczenie o stanie zdrowia wypełnione przez lekarza, inną dokumentację medyczną, która może potwierdzić stan zdrowia,
4. dokumenty przygotowane przez Twojego pracodawcę (jeżeli jesteś zatrudniony),
5. zaświadczenie o terminie zawartej umowy i kwocie osiąganego przychodu,
6. wywiad zawodowy,
7. oświadczenie o byciu właścicielem lub współwłaścicielem nieruchomości rolnej, która przekracza 5 hektarów.

Kto może złożyć dokumenty?

Dokumenty wraz z wnioskiem o przyznanie renty socjalnej może złożyć samodzielnie osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy (np. rodzic w imieniu dziecka); opiekun prawny; kierownik ośrodka pomocy społecznej, jeśli poprosisz go o pomoc; opiekun faktyczny, inna osoba, jeśli posiada pisemne pełnomocnictwo.

Renta socjalna – na jaki okres?

Prawo do renty socjalnej przysługuje:

- **na stałe** – gdy całkowita niezdolność do pracy jest trwała,
- **na czas określony** – gdy niezdolność do pracy jest okresowa.

Czy renta socjalna może być pobierana w przypadku pobierania renty rodzinnej?

Renta socjalna przysługuje wraz z rentą rodzinną łącznie, w przypadku pobierania renty rodzinnej, której wysokość nie przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jeżeli kwota ta zostanie przekroczona wysokość renty socjalnej ulega stosownemu obniżeniu, jednakże nie więcej niż do 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Renta socjalna nie będzie przysługiwać, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zawieszenie renty socjalnej

Renta socjalna zostanie zawieszona lub obniżona na tożsamy sposób jak renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w sytuacji osiągnięcia przychodu z działalności podlegającemu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

Zmniejszenie lub zawieszenie renty socjalnej dotyczy między innymi przychodu tytułem:

- 1.pracy na podstawie stosunku pracy,
- 2.pracy na podstawie umowy zlecenia lub współpracy przy tej umowie,
- 3.pracy na podstawie umowy agencyjnej lub współpracy przy tej umowie,
- 4.pozarolniczej działalności oraz współpracy przy jej wykonywaniu.

Zawieszenie lub zmniejszenie renty może nastąpić również z uwagi na:
wypłacone zasiłki: chorobowy, macierzyński czy opiekuńczy,
a także wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy,
uzyskiwania świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego,
zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Na zmniejszenie lub zawieszenie renty socjalnej wpływ będą miały także inne dochody niż wyżej wskazane w tym dochody z zagranicy.

Co zrobić, jeśli nie zgadzasz się z orzeczeniem lekarza albo decyzją ZUS?

ZUS ma obowiązek wydać decyzję o przyznaniu lub odmowie prawa do renty w ciągu 30 dni od daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności, która miałaby wpływ na przyznanie tego świadczenia.

Jeśli nie zgadzamy się z orzeczeniem lekarza orzecznika należy złożyć sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia, w którym otrzymano orzeczenie. Jeżeli komisja lekarska podtrzyma decyzję, należy złożyć odwołanie do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych według miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o rentę. Odwołanie należy złożyć w oddziale ZUS, który wydał negatywną decyzję, w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji Komisji lekarskiej.